

Saray İlçesinin Tarihçesi:

Saray İlçesinin ne zaman ve kimler tarafından hangi tarihte kurulduğu kesin bilinmemekle beraber, bölgedeki yerleşimin Van Bölgesinde olduğu gibi tarih öncesi dönemlere uzandığı çeşitli bulgulardan anlaşılmaktadır.

Bugünkü Saray İlçesi ilk defa 1869 yılında Mahmudiye adıyla mevcut yerinde kurulmuştur. 1948 yılında ilçe merkezi Özalp İlçesinin bulunduğu yere (Kargalı Mahallesi) taşınmıştır. 1948 yılından 1990 yılına kadar Özalp ilçesine bağlı bir bucak olan Saray 1990 yılında çıkarılan 3644 sayılı Kanunla yeniden ilçe olmuştur.

İlçenin doğusunda İran İslam Cumhuriyeti, Güneyinde Başkale ve Gürpınar İlçeleri, Batı ve Kuzeyinde ise Özalp ilçesi bulunmaktadır. İlçenin Van İline uzaklığı 79 Km. olup Özalp İlçesi üzerinden ulaşım sağlanmaktadır.

İlçenin Coğrafyası:

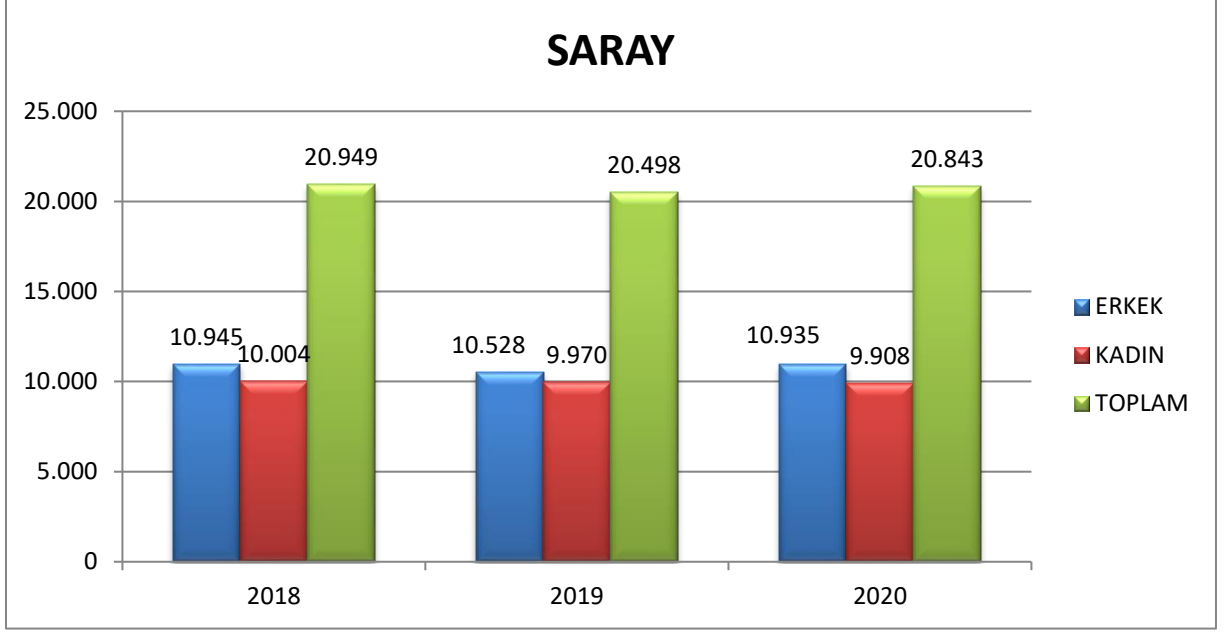
Toplam yüzölçümü 1.334 km² dir. Rakım 2100 m dir. Bu rakam ile Saray ilçesi Türkiye'nin rakım olarak en yüksek ilçesidir.

İklimi: Deniz seviyesinden yüksek olması nedeniyle sert bir iklime sahiptir. Kışlar soğuk ve sert geçer. Karla kaplı gün sayısı 150 gün'dür. Yazlar sıcak ve kurak geçer.

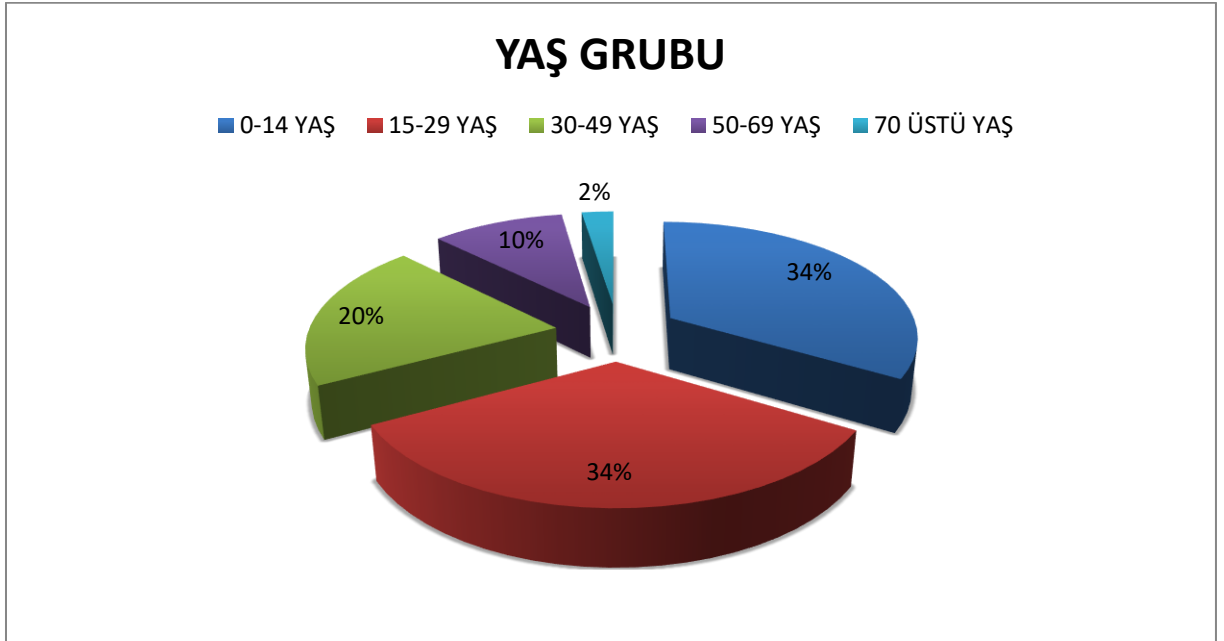
Bitki Örtüsü: Bölge coğrafi yapı olarak geniş düzlüklerden oluşur. Bu düzlüklerden biri; ilçenin yerleşim alanında Saray ovasının yukarı kısmında kurulmuştur. Bölge yerleşim yerinin dağlık olması sebebiyle orman örtüsünden yoksundur. Yörede hâkim bitki örtüsü bozkırdır.

İlçe Nüfus Yapısı:

İlçe merkezinin toplam 26 mahallesi bulunmaktadır. İlçe genelinde nüfus artış hızı fazla olup nüfusun büyük kısmı genç ve çocuklardan oluşmaktadır.

2020 Adrese Dayalı Nüfus Sistemi kayıtlarına göre Saray ilçesinin toplam nüfusu **20.843** olarak hesaplanmıştır. Nüfusun %52'si, erkek, %47'i ise kadın nüfustur.¹

¹ TÜİK 2020

İlçe nüfusunun %34'ü 0-14 yaş, %34'ü 15-29 yaş, %20'si 30-49 yaş ve %10'u 50-69 yaş ve %2'si 70 yaş üzeridir. 2019 yılında 20.498 olan toplam nüfus 2020 yılında 20.843'e yükselmiştir.

İlçe Turizmi:

İlçe turizm bakımından fazla gelişmemiştir. İlçenin görülebilecek yapıları arasında Yeşilalıç Kalesi ve Açık Hava Tapınağıdır. Yeni restore edilen tarihi mekânlar il turizm müdürlüğü tarafından turizme açılmıştır. Bu bölge arkeolojik kazı yapacaklar için çok uygun bir alandır.

İlçe Eğitim: Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı **44** okul bulunmaktadır. Genç nüfusun yoğun olduğu ilçede **6.675** öğrenci bulunmaktadır. İlçe de **296** öğretmen görev yapmaktadır. ²

İlçe Ekonomisi:

İlçe ekonomisinin en büyük gelir kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Nüfusun büyük çoğunluğunun belde ve köylerde yaşıyor olması bunun kanıtıdır. Bunun yanında İran'a sınır komşusu olan ilçenin sınır ticareti yapan ve geçimini bundan sağlayan köyleri bulunmaktadır. Sınır ticareti bölge ve ilçe ekonomisine

² Saray İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2020

büyük katkısı vardır. Modernizasyonu tamamlanan Kapıköy Sınır Kapısı ilçe ekonomisine önemli bir katkı sunmuştur.

Tarım ve Hayvancılık:

Tarım:

Toplam Alan (dekar)	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Alanı (dekar)	Nadas Alanı (dekar)	Sebze Bahçeleri Alanı (dekar)	Meyveler içecek ve Baharat Bitkilerin Alanı (dekar)
102.119	54.884	47.220	0	15

İlçenin toplam tarımsal alanı 102.119 dekadır. Tarımsal verim coğrafik yapı ve iklim koşullarına bağlı olarak gelişmemiştir. Buğday, arpa başlıca tarımsal ürünlerdir.³

2020 yılında Saray ilçesinde;

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Verim (Kg/Dekar)	Üretim (Ton)
Buğday	21.836	21.732	136	2.946
Arpa	5.330	5.204	134	695
Nohut (kuru)	18	18	111	2
Yonca	20.500	20.500	2.200	45.100
Korunga	7.200	7.200	1.715	12.348
Toplam	54.884	54.654	859	61.091

Meyve Üretimi:

Ürün Adı	Toplu Meyve Alanı (Dekar)	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Ağaç Sayısı	Verim (Kg/Meyve Veren A.S)	Üretim (Ton)
Elma (Golden)	15	205	150	34	7

³ Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2020

Tarımsal makine kullanımını diğer ilçelere oranla düşüktür.

- Traktör: **143**
- Diğer Alet ve Makineler: 755⁴

Hayvancılık:

Nüfusun büyük çoğunluğunun hayvancılık yaptığı ilçede;

Sığır Sayısı	Koyun Sayısı	Keçi Sayısı	Süt Üretimi	Bal Üretimi
(Baş)	(Baş)	(Baş)	(Ton)	(Ton)
2.538	190.100	9.940	8.597	0

Toplam küçük ve büyükbaş hayvan sayısı **192.638**'dir. Bu sayı Van ili toplam küçük ve büyükbaş hayvan sayısının **%6**'sına denk gelmektedir. Bu oran diğer ilçelere oranla düşüktür.⁵

Saray'da Öne Çıkanlar:

- ✓ Küçükbaş ve büyükbaş hayvan potansiyeli,
- ✓ Tarımsal üretim,
- ✓ Sınır ticareti,

Saray'da Yatırım Alanları:

- ✓ Hayvancılık ile ilgili tüm yatırımlar,
- ✓ Turizm yatırımları,
- ✓ Sınır ticareti ile ilgili yatırımlar,
- ✓ İlçenin sınıra yakın olması nedeniyle sanayi işletmeleri ile ilgili tüm yatırımlar,
- ✓ Tarımsal ürünler ile ilgili yatırımlar,

Saray'da Yapılması Gerekenler:

- ✓ Mevcut küçükbaş ve büyükbaş hayvan potansiyelinin korunması ve sayılarının artırılması için modern çalışmaların yapılması,

⁴ Tüik, Tarımsal Makine Kullanımı 2019

⁵ Tüik, Hayvancılık İstatistikleri, 2020

- ✓ Hayvan yetiřtiricilerine gerekli devlet desteęinin saęlanması,
- ✓ Hayvan üreticilerine gerekli eęitimin verilmesi,
- ✓ Hayvansal ürünlerin işlenmesi ve pazara sunulması için modern tesislerin kurulması,
- ✓ Hayvan yetiştiricilerinin hakların korunması için birlik ve dernek oluşturulması,
- ✓ Tarımsal üretimin artırılması için yeni arazilerin açılması,
- ✓ Tarım üreticilerine gerekli desteğin sağlanması,
- ✓ Sivil toplum kuruluşlarının açılmasını desteklemek,
- ✓ İlçeden göçü engelleyecek gerekli ekonomik açılımların yapılması,
- ✓ Tarihi turistik yapıların restore edilip turizme kazandırılması.
- ✓ İlçe de ki ticari işletmelere gerekli ekonomik desteğin sağlanması.